

Великият Караджа

Младежко добруджанско списание

Год. I.

26 февруари 1928 г.

Редактира комитетъ

Брой 5.

АБОНАМЕНТЪ: За година 60 лв.

БРОЯ 3 ЛВ.

АДРЕСЪ: Ул. Русенска № 23.

ВЕЛИКИЯТЪ БЕЗСМЪРТНИКЪ добруджанската емиграция и освободителния добруджански идеалъ

Наближава празникътъ на Стефанъ Караджа. Добруджанската емиграция, въ лицето на неговия подвигъ, високо ще изповѣда своята безаветна любовъ къмъ поробена Добруджа.

И волята ѝ да отстоява до край дѣлото за освобождението на брата-робъ отъ кържавитѣ лапи на тираническата ромжнска властъ — още веднѣжъ ще манифестира своята стоманена сплотеностъ.

Денътъ на Караджата за насъ е символъ на героичната и епохална борба, която добруджанскитѣ българи сж водили презъ вѣковетѣ за своята национална свѣстъ и народостна принадлежностъ. Въ тази борба нашия любимецъ не е самъ. И днесъ още въ Бабадашко разправятъ съ благовѣние за геройствата на Попъ Харитонъ. Пѣсни сж се пѣли и за Енчо Войвода, една почти мистична фигура въ нашата минала слава.

И много още други труженници по черковния въпросъ, борци за български училища и национално самосъзнание, герои на мълчаливия подвигъ, известни и неизвестни духовни водачи и блюстители на българската нерадостна борба, години, вѣкове, камъкъ по камъкъ сж градили сградата на добруджанската свобода.

Днесъ нейния храмъ е похитенъ. Народни изедници, цинцари, дерибей, цѣла армия отъ

палачи и башибозуци — подло мародерстватъ, биятъ, колятъ. Нашата поругана Родина е разпжната светица.

И ние, нейнитѣ прокудени синове и дѣщери, нещастни жертви въ пригрждкитѣ на житейскитѣ вихрушки, като бедуини очикаме свободата. И измжчения образъ на изтерзаната ни рождена майка неотстъпно ни преследва. Много години вече.

Единъ кървавъ низъ отъ страдания. Черна нощъ. И въ настрѣхналата ѝ робска пазва тревожни камбани. Най-голѣмата, камбаната която днесъ и много още години ще заглушава уши-тѣ ни — носи името Караджа. Чрезъ нея плаче цѣлъ народъ. Тя е пробудената съвестъ, горда, възстанала — походъ на самоотвержени герои! — чрезъ която говори езика на вѣчността.

Караджата е символа на тази величава борба. Караджата е всепобеждащия подвигъ. Караджата е безсмъртието.

Ще се изминатъ вѣкове.

Но всеотдайната саможертва на Великия безсмъртникъ ще прѣбжде. Защото казано е въ старитѣ книги на древността: Всичко се топи предъ лицето на смъртта — и радостта, и щастieto, и любовта. Връсникъ на разрушаващата смъртъ е подвигътъ. Въ него е заключена вѣчността. Чрезъ него диша истинския човѣкъ.

Да, повдига! Но не суетния капризъ за слава. Когато Караджата отиде на бѣсилката, душата му бѣ чужда на изкушението да бжде именитъ и знатенъ. Левски бѣше казалъ: Щомъ България се освободи, ще отиде да се боря за свободата на нѣкоя друга поробена страна. (Простодушни селяни му бѣха подхвърлили, че той ще стане... царъ, когато България се освободи!) Всѣки е герой, както всѣки безъ самъ да подозира е художникъ въ професията и въ живота си.

Патриотизмътъ не е патентъ. Родолубието не е маска. Да бждешъ въ сѣнката на подвига — не значи да носишъ по задължение кръстъ и изпълнявашъ заповѣди. Който работи за другитѣ, за своя народъ, за обществото — той прави това естествено, като непринудено повеление на своята съвестъ, както би извършилъ хиляда още добри и лоши нѣща, защото и „сърцето си има свой гладъ“ (Юго).

Въ лицето на Караджата ние виждаме вплотената идея на това, което се нарича: жертвенъ кръстъ, саможертва. Той излезе изъ недрата на народа. Неукъ, простъ. Но съ велико сърдце. Той би билъ най-достойния образъ на Неизвестния войнъ, който една случайностъ прославя. Караджата — това родния черземъ. Недрата му сж напоени

Болшевинитѣ и Балнана

Новата провокация на Москва

Парижкитѣ руски в-къ „Возрождение“ пише, че недавна въ Москва се е състояло разширено заседание на представители отъ комунистическитѣ партии въ Ромжния, Турция, България и другитѣ балкански страни съ водичитѣ на Коминтерна, на което е било решено да се засили комунистическата пропаганда въ Ромжния, за да може да се подготви присъединяването на Бесарабия къмъ Молдавската автономна съветска република.

Съветски агенти постоянно сновели между Москва, Кишиневъ и Яшъ. Ржководството на Коминтерна се надявало, че къмъ срѣдата на тая година ще има благоприятна почва за вълнения на Балканитѣ.

Съветитѣ искали да превърнатъ цѣла Ромжния въ арена на своитѣ опити за проникване на Балканитѣ.

Агитациитѣ на Балканитѣ ставали чрезъ Цариградъ, при което пунктове за връзка съ Македония е билъ Солунъ, съ България — Одринъ, а въ Атина и Пирея се водела агитация главно средъ моряцитѣ.

Между българитѣ, които работели въ разнитѣ съветски учреждения въ Цариградъ били избрани агенти за пропаганда въ България, обаче, частъ отъ тѣхъ се отказали отъ възложената имъ мисия. Благодарение интригитѣ на съветски дипломати, непокорнитѣ българи били арестувани.

На Б. К. П. била отпусната отново една значителна сума. Бюджетътъ ѝ предъ Коминтерна за 1928 г. билъ увеличенъ. Дадени ѝ били 15 хил. долара специално за пропаганда средъ българската интелигенция.

Следватъ следъ това похвали на българина Климовъ (псевдонимъ) и българскитѣ комсомолци. Въ заключение се казва, че една отъ целитѣ на Б.К.П. презъ годината трѣбва да бжде и укрепяване връзкитѣ ѝ съ националнитѣ освободителни движения.

За пояснение, нека прибавимъ, че въ тази попара има замѣсени и добруджанци, които въ Цариградъ неотдавна образуваха . . . добруджанско дружество!

съ влага. Зърната на бждащата жътва сж покълнали. И, наистина, тя не закѣсня. Той пожъна неувѣхваща слава, защото бѣ просмуканъ отъ влагата на националния духъ. Защото въ душата му бѣха покълнали семната на народната и национална свѣстъ.

Така, отъ низинитѣ на живо-

та, той се качи на Балкана, после на бѣсилката, която обезсмърти величавия му подвигъ.

Караджата ни зове.

Защото:

Борбата не ще Екзархъ, а Караджата—борци като него, красиви съ саможертвата си, велики съ голѣмата си любовъ.

Добруджа—плячка на разбойницитѣ!

Какво пише в. „Курьеръ“

Всѣкога сме подържали, че разбойничеството, най-вече въ нашия край, трѣбва да бжде за винаги искоренно. Нека се взематъ най-строго мѣрки, къмъ виновнитѣ да се постѣпва безмилостно, но това зло, което тероризира стъ толкова години жителитѣ на нашата провинция, да престане да бжде непрестаненъ кошмаръ.

По шосето Карапелитѣ нѣколко добре въоржени разбойници сж извършили едно ново нападение. Тѣ сж нападнали първомъ военния постъ, гдето е пазель войникътъ Енаке Маринъ отъ 40 п. полкъ и сж го убали. Следъ като извършили това мерзко дѣло, тѣ сж започнали да обиратъ на общо основание селянитѣ. Всичко що могли, задигнали и незабелезано изчезнали. Веднага се предприела анкета отъ компетентнитѣ власти, даже самия гарнизоненъ началникъ г. полковникъ Стратилатъ е отишелъ на мѣстопроизшествието и е водилъ усилено следствието за залавянието на тия вулгарни убийци.

Би било цѣло щастие за властѣта и за цѣлото население отъ Кадрилатера, ако се заловятъ злосторницитѣ. Да се заловятъ и заковатъ на позорния стълбъ, за да се види кои сж тия мерзки типове, които тѣй непристойно се отнасятъ съ човѣшкия животъ и имотъ.

Но най-много ще си отдѣхне населението, което оставено безъ никакви средства на защита, е изложено на произвола на разбойницитѣ. То живѣе въ постояненъ страхъ и несигурностъ за имота и честѣта си.

Четете и разпространявайте
добруджанското младежко списание
„Стефанъ Караджа“

Тосоки и цели

Секвестърът на българските имоти в Ромжния

Недавна ромжния пълномощен министър в София направи в много приятелски вид изявление, за предстоящото подписване на спогодбата между българското и ромжнско правителство, за вдигане на държавния секвестър над българските имоти в Ромжния.

Въпросът си има история.

Както е известно, след окупацията в 1918 год., Ромжния, за да гарантира претенциите си към България, за възстановяване на разрушенията, причинени през време на военните действия, сложи секвестър над имотите на българските поданици в Ромжния.

Тоя съ нищо неоправдан акт на ромжнското правителство е редък в историята на народите и основателно бѣ наречен от един публицист „юридическо чудовище“.

Ако въ отдавна миналите времена, бѣ възможно и допустимо от юридическите понятия на човѣка, една държава за едностранно и произволно оценяване на щети и разрушения, причинени въ време на война, да държи отговорни за тях отделни лица — днес това е парадокс.

Зашто подобно действие на една държава засяга дълбоко основните принципи и норми на международното право, така внимателно и предпазливо съхранявани днес от ржководителите на свѣта.

Тѣзи норми, въ чийто създаване е вземала участие и Ромжния, като международно-правна единица, гласят, че държавата — това не сж една част от нейните поданици и че отделни лица, поданици на тая държава, не могат да се държат отговорни за нейните действия.

И за какви обезщетения претендират почитаемите ромжнци? Изобщо, може ли съ разумъ да се говори за вина, за разрушения, станали през време на война?

Войната е стихия, която не търпи никакви норми. Когато се яви, тя върви съ стъпките на една неканонизирана необходимост, която не познава законъ.

Коя войска, кой топъ е причинил разрушенията; може ли да се определи?

Но когато човѣкъ е победенъ, той приема да преговаря и върху подобни абсурдни искания.

И действително през 1925 год. въ Женева бѣ парафирана въпросната спогодба.

Ромжните изявиха претенции за 235 мил. лей, за ромжнската държава и 85 мил. лей за разни ромжнски поданици или всичко България трѣбваше да плати 320 мил. лей, платими въ 3 годишни вноски.

Но тукъ изникна споръ, предизвиканъ от ромжнска страна. Въпросътъ бѣ: отъ коя част на нашия репарационенъ дългъ ще следва да се прихване сумата по спогодбата. Известно е, че една част отъ репарациите ни е платима въ първите 50 години. Втората — следъ 50 години и по начинъ, който ще се определя тогава.

Ромжния делегатъ, въ пълно съгласие съ абсурдността и варваризма, е подѣржалъ, че сумата ще трѣбва да се прихване отъ втората част на репарационния ни дългъ, т. е. която ще се изплаща по начинъ, определенъ следъ 50 г.

Българското становище бѣ, че е по правилно и съгласно съ право и логика, да се извърши прихващането отъ първата част на дълга, тоя, който има текущо, предстоящо изплащане.

Смисълът на ромжнското искане е ясенъ: Ако прихващането се извърши отъ втората част на репарационния дългъ, Ромжния ще получи отъ насъ, извънъ припадащата ѝ се част отъ първата част на репарационния ни дългъ, още и сумата по спогодбата.

Хищническиятъ характеръ на това искане е много ясенъ, за да има нужда да се обяснява. При това положение, много естествено бѣ, нашия делегатъ г. Калфовъ, да не се съгласи съ ромжнското предложение и спогодбата не можа да се подпише.

Така се протакаха преговорите до сега. Ясно е, че последиците отъ това протакане се понасятъ най-вече отъ българите-добруджанци, надъ чийто имоти тежи секвестра.

Тѣхните имоти сж раздадени подъ наемъ, приходите отъ тѣхъ отиватъ въ ромжнски и цинцарски джебове, ето вече 10 години и днесъ Ромжния заявява, че е готова за окончателно сключване на спогодбата, не отъ голѣма любовъ къмъ

насъ, разбира се, а отъ чисто егоистични интереси.

Отъ какво естество сж отстъпките, които Ромжния ще направи — не е известно. Но, каквито и да бждатъ тѣ, нѣма да компенсиратъ загубите, които маса български поданици-добруджанци претърпяха отъ тоя секвестъръ. Крупния капиталъ, въ видъ на недвижими имоти, и неговите лихви за десетъ години — е една грамадна загуба, както за отделните собственици, така и за българското народно стопанство. Тѣзи загуби сж толкова голѣми, че биха могли да се компенсиратъ съ милионите, които ще плати българската държава.

Ако ромжните се ржководятъ отъ приятелски подбуждения и искат да ликвидиратъ единъ висящъ въпросъ, именно, така би трѣбвало да постѣпятъ, — да сметатъ, че има пълна компенсация между исканата сума и извлечените отъ ромжнски поданици и самата държава облаги отъ секвестрираните имоти.

Ясно е, че нѣщо друго, а не приятелство е заставило Ромжния да се реши за сключване на договора.

Безпорно, това е въ връзка съ проектирания ромжнски външенъ заемъ. За да осигури неговото сключване, тя желае да разчисти сметките си съ всички съседи, за да излѣзе на международния пазаръ, съ хрисимия видъ на изправенъ въ всѣко отношение човѣкъ.

Значи — пакъ егоистично, хищническо. Какъ смѣшно звучатъ, следъ всичко това, официалните изявления за сближение и приятелство!

Ив. Ст. Поповъ

Фондъ „Стефанъ Караджа“

За да се усигори редовното излизане на списание „Стефанъ Караджа“, администрацията му откри фондъ, въ който постѣпиха следните суми:

Ив. х Ивановъ	600 лв.
Ж. Желябовъ	500 лв.
Г. Бѣлевъ	150 лв.
П. Господиновъ	100 лв.
Ив. Стойновъ	50 лв.
Ив. Ст. Поповъ	50 лв.
Др. Савовъ	100 лв.
Н.к. Ивановъ	50 лв.
Спасъ Русевъ	50 лв.
Ат. Костовъ	100 лв.

Всичко 1750 лв.

Ванни болшевишки разнрития

България въ свѣтовната война. — Предложението на официална Русия. — „Македония, Добруджа и Тракия трѣбва да се дадѣтъ на България“.

Изъ едно официално болшевишко издание отъ 1926 год.

Подъ редакцията на официалния болшевишки историкъ Е. Адамовъ презъ 1926 г. е излѣзла отъ печатъ книгата „Константинополъ и проливитѣ“, съставена — споредъ автора ѝ — „по тайни документи изъ архивата на руското външно министерство“.

Книгата на Е. Адамовъ съдържа извънредно ценни материали за руската империалистическа политика въ далечния истокъ и специално — за историческия стремежи на царска Русия къмъ проливитѣ (Цариградъ).

Въ конкретния случай насъ ни интересува само проблема за попълновенията на официална Русия къмъ Балканитѣ, въ частностъ — нейната империалистична политика по отношение България. Това най-добре проличава въ държанието на руската тайна и явна дипломатия къмъ България, въ надвечерието на всесвѣтската война, когато се вървеше, че нашето активно намѣстване и участие въ войната ще измѣни чувствително хода на събитията.

Отъ тукъ и живия интересъ на Русия къмъ българските и балканските проблеми въ предвече-

рието на мировата война. Както днесъ, така и въ миналото „матушка“ Русия е гледала и продължава да гледа на нашата страна презъ очилата на своитѣ естествени стремежи къмъ Цариградъ. Ние казахме „естествени“, защото, който отблизо познава стопанската структура на Русия — днешна и вчерашна — за него не е тайна, че владението на проливитѣ, както и надмощието на Русия въ балканския полуостровъ — се обуславятъ единствено отъ жизнената необходимостъ на нейната икономика, която жадно търси пазаръ за своитѣ стоки и ги намира разбира се въ далечния истокъ. Защото фактъ е, че именно тукъ конкуренцията на западноевропейския капиталъ е най-малко конкурентно способна. Русия има преди всичко по-лесни съобщителни средства и по-късъ пътъ съ Балкана. При това и консумативната способностъ на източнитѣ народи е значително много примитивна и именно поради това — най-удобна за руската индустрия. Тукъ се коренятъ вѣковнитѣ стремежи на царска Русия къмъ Балканитѣ.

Отъ всичко изложено до тука се вижда, че не за милитѣ очи на

православнитѣ народи Русия пролива своята кръвъ. На тази база почива и голѣмата ѝ заинтересованостъ, ако щѣте — и участието ѝ въ войната на страната на съглашението.

На този руски вѣковенъ стремежъ къмъ балканския полуостровъ, въ основата си империалистиченъ, не е чужда и днешна болшевишка Русия. Нейното участие въ прокламирането и затвърдяването на турската революция, голѣмитѣ средства, които и днесъ болшевизмътъ изживява въ Китай — всичко това показва, че за Русия най-надеждната точка е и си остава Балканитѣ и далечния истокъ.

Схващайки така положението въ истока, болшевизмътъ му придава изключително значение, — обстоятелство, което най-добре доказватъ и сцениранитѣ — споредъ Троцки — „велики събития въ България“. И днесъ въ съветска Русия има наивници, които продължаватъ да върватъ, че спасението на човѣчеството отъ капитализма ще дойде отъ на-задналия въ духовно и икономическо отношение Истокъ.

Такава една теза, обаче, въ основата си е фалшива и погрѣшна. Доказателство за това сж турската революция, която изгасна подъ болшевишка сѣнка и се „изроди“ въ национална; китайската революция, която сѣ повече се използва отъ ржцетѣ на болшевишкото влиятелно буржуазна краставица и отидохъ по улицитѣ.

Исторически денъ ви казвамъ, другари. Тѣй както си вървѣхъ по улицитѣ, гледамъ — „Интернационално бюро на Върбанчо и Петърчо“. Прочетохъ криво-лѣво фирмата (азъ, знаете, другари, съмъ свършилъ второ отделение и третото до половина) и като си намѣстихъ вестницитѣ, рекохъ да тръгна. Но исторически денъ, казвамъ ви, другари.

— Хей, момче, казва самъ Върбанчо подире ми. Ти работа ли търсишъ?

— А че! Сега ме изпжди буржуазната оная краставица!

— Ела тука! И други има като тебе изпждени.

И ме приеха на работа, знаете.

И ето, другари, сега съмъ още при тѣхъ. Ще питате, какво работа? А че

ИЗПОВѢДЪ

(хумористична гатанка)

Да речете, другари, че бѣше махленска кундураджийница, ще сгрѣшите. Все бѣше малко по-голѣма отъ махленска.

Само азъ бѣхъ чиракъ въ нея, другари.

Господарѣтъ ми казваше:

— Раничко да отваряшъ.

Азъ, другари, раничко отваряхъ дюкяна, измитахъ го и сѣдахъ да набивамъ клечки. Много, знаете, ми се пѣше интернационала. Пѣехъ го хубаво, другари! Господарѣтъ не правеше хастъ. Като дойдеше и започнеше:

— Ти, момче, много пѣешъ, нищо не работишъ. Иди въ клуба да пѣешъ, а тука трѣбва да работишъ.

Ужъ не искахъ да пѣя интернационала, а да работя, но то, знаете, човѣрка отъ вжтре.

А клечкитѣ, другари, тѣй се и хабѣха.

Доиде еднажъ, другари, господарѣтъ нѣкакъ отъ задната врата. Азъ ужъ млъкнахъ, но той, дяволѣтъ, чулъ.

— Слушай, хей ти тамъ хлапако мързеливий, каза господарѣтъ. Я си земи каскетчето и хайде да те нѣма.

Взехъ си азъ, другари, каскетчето и тамъ, знаете „Работнически вестникъ“ и други нѣкои пролетарски издания.

А той поне да млъкне. Вика човѣктѣ:

— Цѣлъ денъ ми виешъ „тати нос, мама меси, да жувеи, жувеееейй трудаааа“ — ха иди сега по улицитѣ да пѣешъ.

Та, другари, азъ само му казахъ

ХАЙДУТИ

Първо либе, първа обичь
тя въ незнаенъ друмъ изпрати!
Седемъ братя по неволи-
тѣ заминаха крилати.

Зълъ тиранинъ ги прокуди —
где ли тѣ гнѣздо ще свиятъ?
Пустота е въ пуси двори,
а далече псета виятъ...

Зачерняхъ много стрѣхи,
черна смъртъ коси размаха,
радостъ бѣше за богати,
а мъртвило за сиромаша.

Зълъ тиранинъ ги прокуди,
где ли тѣ гнѣздо ще свиятъ?
Пустота е въ пуси двори,
а далече псета виятъ...

Въ друма гробъ следъ гробъ изниква,
Боже, виждашъ ли отгоре?
На сърцага ни бедняшки
огнь — рана се отвори.

Той замина — въ топли пазви
може би го крий букака,
но какъвъ ли звѣръ го дебне,
и каква ли участъ чака?

Гарвани надъ село свиватъ
черни мрежи, — Боже, Боже!
Вкамени ржката черна,
пречупи на злигѣ ножа!...

В. Павурджиевъ

ние. най-после — самата руска революция, която, въпреки своя социаленъ характеръ, по силата на живота, се повече се обуржуазява.

Не може и другояче да бжде като се има предвидъ, че источнитѣ народи се още не сж се освободили отъ феодалната и цеховска зависимостъ и следователно колкото и напредничави да искатъ да бждатъ, по силата на историческото развитие, тѣ сж поставени предъ дилемата: или да оставягъ буржуазията, каго възхождаща класа, да твори материалнитѣ блага на своето могъществото, или подъ маската на болшевизмъ — да ѝ правятъ кон-
ащо да не ви кажа. Вие нѣма да го раздрѣнкате, я?

То, другари, това бюро се управлява съ шушу-мушу. Не ми харесва казвамъ ви. Все съ вѣнъ се разправятъ, ходятъ—идватъ, влизатъ—излизатъ, носятъ—взематъ. Скопосанъ човѣкъ, другари, не видѣхъ. Все, знаете, такива-онакива, отъ баща и майка ненавидени, отъ другари презрѣни, казвамъ ви. Седя си, другари, при тѣхъ, защото, вижъ, много хубавичко плащатъ — пилѣятъ, не жалятъ.

Питате, другари, какво работя азъ. Петърчо зе, че ми каза:

— Ти, хлапако, ще направишъ единъ младежки съюзъ на нехрамайковцитѣ. Ето ти имената имъ — единнайсетъ души. Повече нѣма — всичкитѣ, хилядитѣ, не сж клиенти на нашето бюро. Хмъ, ще ми паднатъ тѣ единъ денъ!

— А че, другарю Петърчо, каз-

цесии и въ резултатъ да насаждатъ буржуазнитѣ порядки и ступански инициативи, за да създаватъ — както казваше Ленинъ — „предпоставкитѣ на бждащата социална революция“. Следва.

Какъ се настаняватъ бѣжанцитѣ въ Варненско

Думата ни е за Сарж-гьолскитѣ бѣжанци-добруджанци. Последнитѣ на книга, споредъ много обещаващитѣ плзнове на Главната дирекция за бѣжанцитѣ и незнаемъ още какви други, сж оземлени.

вамъ, какъ така я смѣташъ тази работа?

— Ти, хлапако, казва, ужъ си набивалъ клечки! Сега ще набивашъ идеи...

— А че, какъ така!

— Вижъ какъ! (Петърчо, знаете, ми показа такъвъ единъ вѣрзопъ бумашки, та изеднажъ я разбрахъ).

Ехъ, другари, ужъ набивамъ идеи, а хората само си ваематъ парицитѣ! Никакви идеи, знаете, не ги хващатъ!

И тѣй си харчимъ, другари, парицитѣ!

Сега, другари, монѣ чорбаджии сж по гурбетъ. Единъ на изтокъ, другъ на западъ. Оставиха ме мене, знаете, да ги замѣствамъ. Охъ, то колко ли ги замѣствамъ! Какво ли знае моята общарска глава! Но, другари, карамъ я криво-лѣво. Нали ми плащатъ?

Да е това всичкото, другари! Зеха, дяволитѣ, та ме накараха и да пече-

Фактически обаче тѣ сж безъ земя, защото въпреки очакванията на всички бежанци че дирекцията на бежанцитѣ ще работи независимо, днесъ правото на вѣто по оземляването си запазватъ пакъ общински съвети и голѣми партизани.

Случая съ тѣхъ е следния:

Парцелитѣ имъ, изключени отъ обекта на горската площ и предидени отъ инспектора — стоягъ още не коренени, за да дочакатъ лѣтото, когато работата на земедѣлца е най-силна и тогава да стоягъ това, само затова, че парцелитѣ на бѣжанцитѣ не били ограничени отъ останалата гора съ изкуствени могили и знакове, когато линията е опредѣлена отъ горскитѣ власти.

Тая формалностъ се надува до такава степенъ, че сега разрешението на въпроса идва до тамъ, като за изкопаването на могилки трѣбвало разрешение отъ министерството или парламента.

Това служи за претексъ на общината, която и безъ това не е съгласна съ оземляването имъ, да предупреди бѣжанцитѣ, че който влезе въ парцела си ще бжде оставенъ тамъ.

Ето какъ се оземляватъ бърже и правилно нашитѣ нещастни жертви на войнитѣ и то въ интереса на отечеството. Ето какво госто-приемство намиратъ въ дома на брата си.

Др. Савовъ

тамъ вестникъ! Вижъ тамъ, казватъ, единъ вестникъ за хлапацитѣ, за единнайсетъ души и половина! Кажете, другари, какъ да не печаташъ? Рекохъ бари името му да привлѣча — та го кръстихъ >Хлапешко знаме<. Вие, другари, трѣбва да го знаете. Азъ го напращамъ безъ пари. Тамъ да се чететъ! Но, другари, дали го четете, не знамъ. Статийтѣ, знаете, ми ги пишатъ други, а азъ ги подписвамъ. И азъ пиша, но на кжде ли излиза! Изеднажъ се познава, че общарски чиракъ ги е писалъ.

Може и вестника да мирнише на руски юфтъ! Прощавайте за това!

Та, казахме, другари — всичко това между насъ да остане. Защото, знаете, има още нѣщо да ви кажа.

Русе, 15.ІІ 1928 г.

Хетманъ

ПОСЛЕДНО

Ще бжде ли презъ утрината, потънала въвъ бѣло,
или презъ мрачна вечеръ, или нощемъ — все едно:
повѣхналъ ликъ ще пригледнѣе въ старо огледало
и ще изчезне мигомъ като слънчево детно.

Ще плачатъ, — ала мъртавъ съ ничий плачъ не се събужда,
— о нѣмо изваяние отъ камъкъ! — ще мълчи.
Раззината вратата ще приема близки, чужди
и стоята ще бжде пълна съ востъчни лжи.

И ето, дигналъ кръстъ, ще каже стариятъ свещеникъ
напѣва, сетнѣото прости и тихия псаломъ,
и после всички ще тръгнатъ тжжно подиръ тленния,
за да го придружатъ до вѣчния покоенъ домъ.

И, може би, и то ще тръгне — малкото момиче, —
въ безжизненъ погледъ скрило безутешната любовъ,
и предъ прага на неговия домъ съсъ скръбенъ зовъ
ще падне мъртво на прѣстѣта до вѣчния обичанъ.

В. Каратеодоровъ

Нашата позиция

Вземаме повторно единъ камъкъ,
за да го хвърлимъ въ блатото на
Вичевщината. По старъ навикъ той
продължава усърдно да бращолеви
лжи. Старъ вълкъ е милостѣта
му, козината си промѣни, но та-
биетитѣ си не забрави.

Подъ негова редакция излиза в.
„Добруджанско знаме“, „младежки
листъ“, съ претенция, че е органъ
на нѣкакъвъ Д М С. Въ този стар-
чески листъ, обаче, не се пише ни-
що, което живо интересува мла-
дежѣта. Прикритието е добре из-
мислено. Но, уви! и на него вече
никой не се лови.

Раздорническиятъ вестникъ на Д-ръ
Вичевъ за ирония носи името „До-
бруджанско знаме“. Защото въ не-
го се развява само парцаливата ко-
терийна съвестъ на една раздорни-
ческа душа. По поржката, като стара
плакачка, тя може да спуска тъпан-
чето на всѣки чувствителенъ чо-
вѣкъ съ исгерицата си.

Вчера въ „Добр. знаме“ присно-
памятния Д-ръ Вичевъ хленчеше
за единството на добруджанското
движение. Днесъ нѣкаква свекърва
чете нотации по родолюбие и па-

триотизмъ. Разбира се, най-па-
триотично е цариградското „до-
бруджанско“ др-во на комуниста
Върбанъ Петровъ.

Но — Америка е открита за вто-
ри пътъ! — Вичевото знаме пише,
въ предпоследния си брой, че въ
варненската добруджанска органи-
зация имало... котерийни борби.

Мошеничеството е на лице.

Следватъ следъ него познатитѣ
вичевски лжи, интриги и мерзо-
сти. Редакторитѣ на Раздорниче-
ското знаме за това сж дадени подъ
сждъ. Тамъ тѣ ще си получатъ за-
служеното. По този въпросъ тол-
кова.

„Добруджанско знаме“ разправя
още, че „неотговорни фактори и
банди ВДРО“ пречежи на абонатитѣ
му да го четатъ.

Следватъ следъ това апели къмъ
властѣта „да обуздае“ и пр. Ние
не водимъ котерийна борба съ ДЗ
и затова нѣма да навлизаме въ ро-
лята на известния провокаторъ. Ние
го познаваме добре. И съ рискъ,
да бждемъ обвинени въ малодушие,
за сега предупреждаваме: Не пре-
дизвиквайте!...

Милко ле

Пиле пѣе, Милке ли,
на ябълка,
като пѣе, Милке ле,
дори дума:
Хайде ставай, Милке ле
събуждай се,
власи въ село, Милке ле
навлѣзоха.
Старо, младо, Милке ле
покосиха.
хубавици, Милке ле,
отвлякоха.
Хайде ставай, Милке ле,
събуждай се,
отъ туй село. Милке ле
да бѣгаме.

Б. Р. Горната пѣсенъ е вариантъ на
стара българска мелодия. Слушана е отъ
г-ца Ст. Пѣева. Пѣе се въ цѣла Добруджа.

Млада Добруджа (Маршъ)

Добруджо, разпната, мила,
твоята бжднина коваемъ;
ний сме сила, ний сме хала,
твоя жертвенъ кръстъ влечемъ.

Всѣвга спомнятъ ни борбата
съ похитители, съ врази,
твоята сждба злочеста,
твойтѣ горестни сълзи.

О Добруджо, обручи ни,
ний сме твоитѣ деца,
въ свойтѣ рани закълни ни —
ето нашитѣ сърца.

Ний сме горди срѣдъ бедитѣ,
твоя жертвенъ кръстъ влечемъ;
боримъ се за дни честити,
твоята бжднина коваемъ!

П. Цаневъ

Б. Р. Композиранъ е отъ г. Мих. Го-
чевъ, диригентъ на хора при младеж-
ката добруджанска група „Стефанъ Ка-
раджа“.

Въ свѣтлината на науката

Чия е Добруджа?

Продължение от бр. 4

Още въ първитѣ години на турското господство, баварецътъ Шилтбергеръ, който е преминалъ дунавскитѣ страни, и е взелъ участие въ битката срещу турцитѣ въ Никополъ (1369 г.), каже: „Азъ съмъ билъ въ три страни, и всичкитѣ тѣзи три страни се наричатъ България. Първата България се намира срещу Венгрия, до желѣзнитѣ врата, съ главенъ градъ Руденъ — Видинъ. Втората е разположена виза-ви на Влахия, съ столица Тегнаи — Търново. Третата се намира при устията на Дунава, съ столица Kal-lacerka — Калиакра“.

Сжщото почти казва и презъ 16 векъ рагужанинътъ Павелъ Джорджичъ въ една негова записка „Il Regno di Bulgaria“ и друго едно писмо, писани и двѣтъ въ 1595 г. (съхраняватъ се въ Миланския архивъ). Първото до Стефана Батори — Седмоградски князь, а второто до папския нунций Visconti, отъ седмоградско, съ целъ да се склони Батори да освободи България.

Той е преживѣлъ 9 г. въ България, като търговецъ въ Провадия и счита и Румелия и Dobruia, въ която включва земята отъ устията на Дунава до Варна (Deliorman и Gorilovo — Герлово) за чисто български земи.

Отъ бележитѣ пъкъ на Матей Гундулича, посланикъ на Рагузката република при Високата порта (1674 год.), ние виждаме, че и въ XVII в. Добруджа си остава единъ отъ най-оживенитѣ търговски центрове въ България, и че почти въ всички добруджански градове и въ негово време сж живѣли рагужани и рагузки, българи, рагузки поданици, които поради голѣмото преследване отъ турцитѣ, за дѣто се черкували и учили на свой езикъ, сж приемали католицизма и добивали по този начинъ рагузко поданство.

По късно почватъ войнитѣ на турцитѣ срещу Русия и Полша презъ годинитѣ: 1683—1699, 1711—1739, 1768—1774, 1784—1792, 1806—1812 и 1828—1829 год. Добруджа става арена на тѣзи борби, когато започнало и свършило опустошението ѝ. Вичко е било платено съ живота и имота на добруджанския българинъ. Градоветѣ сж били обър-

нати на бойни лагери, обездомени отъ епидемии, моръ и гладъ, плячкосвани и разрушавани. Цѣла Добруджа се обърнала въ истинска пустиня, както я описва и маршалъ Молтке. Кюстенджа била съ 40 жители, Хърсово само съ 30 къщи и пр.

Отъ изложеното до тукъ е ясно, че още преди турското завземане, Добруджа нито е била силната страна на Огуза, както искаше да докаже проф. Баласчевъ, нито пъкъ една влашка провинция, подъ господството на Мирча. Ако бѣше така, Добруджа не би се превърнала веднага въ трета България, както свидетелства Шилтбергеръ, ако бѣ станала турска отъ огузка или влашка провинция.

Тѣзи инциденти съ огузкитѣ елементи въ Добруджа и минаването на Мирча презъ Добруджа, много напомнятъ нахлуването на власитѣ въ България презъ 1913 г., което тѣ се опитаха да впишатъ и прославятъ въ историята си, като една грандиозна победа надъ българитѣ.

Окончателното си разорение, Добруджа дължи на войнитѣ отъ 1800 до 1829 г., отъ които и остава и неината тжжна известностъ, съ която тя дълго време се е ползувала, като страна пустинна, безводна, безплодна, безлѣсна, мочурлива и бедна.

И М. D. Ionescu, като разправя за нейното разорение по запискитѣ на Zaugeron; споменава за превземането на гр. Исакча на 2 августъ 1809 г. отъ войскитѣ на руския генералъ Булатовъ, каже: „той е намѣрилъ богата плячка. А чрезъ завземането на манастиря „Кокошъ“, тогава съ неизвестно име е намѣрилъ въ него затворени 1200 души българи, скрити отъ страха и ножа на турцитѣ, които изпратилъ въ Бесарабия. Отъ Исакча Булатовъ заминалъ за Тулча, който градъ намѣрилъ сжщо изпразненъ и пустъ, а на пътъ за Бабадагъ застигналъ повече отъ 1500 души българи бѣжанци, наедно съ стадата си да бѣгатъ отъ турския башибозукъ. И вмѣсто да прогони башибозука и да ги освободи, той ги пленилъ и наедно съ стадата имъ ги изпратилъ въ Бесарабия.“

Следъ завземането пъкъ на Мачинъ, на 18 августъ, полковникъ

Баграционъ освобождава населението и издалъ прокламация до цѣлото българско население въ която му гарантира лична и имуществена сигурностъ. Но следъ падането на Черна-вода, казацитъ и московцитѣ, които се прѣскалъ въ силни отряди по цѣлото протежение на Дунава къмъ Хърсово и Мачинъ разоряватъ и опустошаватъ цѣла западна Добруджа, подпалвайки множество богати села, като прибиратъ като плячка 50,000 глави едъръ дотитѣкъ, които висши офицери ги обсебватъ и изпращатъ въ Русия като лична собственостъ.“

Отъ този цитатъ следва, че до тая война населението и по цѣла западна Добруджа е било сжщо българско.

Следъ завземането на Мачинъ, генералъ Марковъ пакъ преброява цѣла Добруджа на дължъ и ширъ и стига морето, северно отъ Кюстенджа, като навсѣкжде пленява и плячкосва страната. Изпраща 3000 души българи и липовани като пленници въ Галацъ. А презъ зимата отървалото се население избѣгва наедно съ запазената си имотъ и добитѣкъ въ България“.

Когато пъкъ Молтке посещава Добруджа презъ 1836 и 1839 год. свидетелствува, че тогава Добруджа нѣмала дори 20,000 жители. Но съ края на войната отъ 1828—1829 г. страшнитѣ години за Добруджа преставатъ и още отъ 1832 г. новъ интензивенъ духовенъ и общественъ националенъ животъ за българитѣ въ Добруджа започва. Въ 1832 г. с. Касапъ кѣой открива наново своето училище, и все къмъ сжщото време българитѣ възобновяватъ всецѣло разрушения градъ Тулча, на нѣколко километра югоизточно отъ първото му мѣстонахождение. Навсѣкжде изъ пуститѣ юрглуци, запазили само имената на изгоренитѣ и разрушени села, започватъ новитѣ поселища, новъ животъ, новитѣ селски стопанства, новото неуморимо българско творчество, което ведно съ своитѣ селски колиби и къщи, строи черкви, открива училища, и налага отпечатѣка на своята национална упоритостъ.

Где бѣха тогава ромжнитѣ и тия ромжнски поселища, които нигде не срещаме въ тая история на страдания, жертви и свърхъ човѣшки усилия за възкресяване на разорената ни Родина?

Презъ периода отъ 1850—1865 год. когато българитѣ налагатъ своето господство и хегемония дори надъ турското население, когато Тулча измѣства турския центъръ Бабадагъ, става столица на цѣлия

санджакъ и Добруджа възобновена добива пълната своя предишна жизненост на българска страна, Д-ръ Алардъ въ 1856 г. пише: „Ромжнитѣ обитаватъ изключително дунавското крайбрежие—ромжнитѣ хриятъ народността си и се казватъ българи“, а Karl Peters въ 1865 год. наброява общата численостъ на тѣхнитѣ поселища на 12,000 души при 160,000 души за цѣла Добруджа.

Казаното отъ Аларда се потвърждава и отъ ромжнина географъ и етнологъ Danescu, който казва: „За да се запазятъ отъ турцитѣ, които сж ги гледали съ лошо око, ромжнитѣ наистина сж се казвали българи“.

Върху войната отъ 1854—1856 год., възходящиятъ подеъмъ на новия животъ въ Добруджа не спира и последната руско-турска война отъ 1875—1878 г. намира Добруджа съ пълна консолидирана национална физиономия, напълно подготвена за политическата свобода на България, отъ името на която тази война бѣ обявена и водена.

Отъ 1685 г. седалище на Силистренския пашалѣкъ става Бабадагъ, който се развилъ въ силенъ турски центъръ и като главенъ градъ на областта, достига 60,000 души жители. Новиятъ националенъ подеъмъ на българитѣ въ Добруджа, обаче, следъ войната отъ 1829 год. не само пресъздава Тулча отъ неговитѣ развалини, но създава отъ него и новия центъръ на обществения, стопански, културенъ и политически животъ въ цѣла Добруджа. Той става нейнъ главенъ градъ и Добруджа добива името ѝ Тулчански санджакъ.

Наедно съ това, Тулча почва да играе ролята на метрополия и да дава български отпечатѣкъ въ живота на цѣлата провинция. И на праздно Митхадъ-паша се опитва презъ 1870—71 г. да тури ржка на българскитѣ училища и на културния ни животъ въ Добруджа.

Вълнатъ на националния подеъмъ се оказва по-силна отъ волята на този крупенъ турски политически мжжъ, и всѣки опитъ да се спре нейния воленъ ходъ, намира решителенъ отпоръ и се разбива предъ една силна обществена организация, която брой и свои дипломати, въ лицето на братя Теодорови—Стефанови и Димитраки-б-й, и своитѣ общественици и книжовници, въ лицето на Тодоръ Икономовъ, Епископъ Климентъ, Д-ръ Янкуловъ, Сава Доброплодни, Антонъ Франгя, Кръстю Мирски, Изворски и др., и

своето организирано гражданство въ отдѣлни черковно-училищни общини, които даватъ членове на турския мезлишъ въ Русе и подържатъ сношения съ представителитѣ на чуждитѣ държави въ Тулча, и своитѣ бунтовници и съзаклятници, и една обединена и сплотена около общонародния идеалъ, компактна маса отъ търговци, еснафи и земледѣлци, които циментиратъ цѣлия този раз-овиденъ общественъ животъ въ общо неразрушимо дѣло.

Това е резултатътъ на оня подеъмъ, който почва отъ 1832—1850 год., и който изпъстря цѣла Добруджа съ черкви, училища и читалища, около които този животъ закипява. Въ 1849 г. Тулча построява нова—най-хубавата черква въ цѣла България и още въ 1859 г. се поставя начело на борбата за черковната ни независимостъ. По-после, при основаването на екзархията, братята Теодорови сж които чрезъ поставено лице даряватъ екзархийското мѣсто въ Орта-къой, а Тулчаската черковна община я снабдява съ първитѣ по крупни парични средства — 200 турски лири, нуждни за нейното устройство. Въ 1860 год. гр. Тулча построява специално здание за своето класно училище, което нарича „Свѣтла България“, въ 1856 г. Сава Доброплодни написва и издава въ Тулча цѣла българска христоматия, по образаца на Софрониецо, въ която съ гордостъ поставя като свой титулъ: „учителъ на Тулчанското класическо училище“; сюжетътъ на първия български романъ, „Изгубената Станка“ отъ Блѣсковъ, има за тема случка изъ селския животъ въ Добруджа; най-крупната си дейностъ, като учителъ, дѣецъ и публицистъ Тодоръ Икономовъ развива въ Тулча и нѣма издание отъ тая епоха на нашето книжовно възраждане, въ което не само Тулча, но и десетки добруджански села да не заематъ първо мѣсто въ списъка на спомоществувателитѣ. Едно отъ гнѣздата на Дякона Левски е тулчанското село Ени-къой, където той отъ една страна учителствува, а отъ друга чрезъ поставенъ човѣкъ поддържа кръчма и ханъ за убѣжище и подслонъ на хжшове и народни хора; средата на тулчанското население и това на околността създава Караджата, а първото гнѣздо на революционната дейностъ на попъ Харитона ставатъ селата Паша-къшля, Бей-лаутъ, Конгасъ, Фрикацей и цѣлата Бабадашка околностъ.

Тукъ не може да се изчерпи всичко онова, което подчертава съ

най-ярки черти крупната роля, която Добруджа играе въ духовното и политическо възраждане на България, а само да се изтъкне, че освободителна война отъ 1877—1878 год. заваря Добруджа въ пълненъ разцвѣтъ на чисто българска жизненостъ и економическа мощъ съ около 160,000 жители, съ около 80—90 селски училища, и толкова черкви на автономни български черковно-училищни общини, добили правото на самостоятелна юридическа личностъ, съ 10-тина читалища, съ една 4-класна гимназия, съ една българска епископия, съ едно българско анонимно-търговско дружество за вносъ, износъ и банкерски операции, съ едно параходно такова, съ едно благотворително женско д-во, и — главно — съ едно на-зрѣло за политически свободи българско гражданство, което още преди войната заема вече активно, господствующе почти участие въ духовното ни и политическо възраждане, въ черковната ни борба, въ възраждащата се наша книжна и просвѣта, въ революционнитѣ ни аспирации и организации, въ бунтовническитѣ ни чети и въ опълчението.

Ат. Костовъ

Вести

ПОПАДИ претрупачостъ на материала и технически неудобства за идния брой останаха стихотворенията на Вл. Русалиевъ, В. Павурджиевъ, статиитѣ на Г. Бѣлевъ, Др. Савовъ, отдѣла „Съюзенъ животъ и др. Въроятно следующия брой на списанието ще бѣде двоенъ.

ВЕНЧАЛЪ се е г. Злати Г. Паскалевъ членъ на младежк. група въ Варна за г-ца Стоянка Д. Цинцарова. Честито.

АДМИНИСТРАЦИЯТА на списанието доставя само срещу предплата „Добруджански край“ отъ Ал. Кръстевъ, хоръ, цена 20 лв. и значки съ ликътъ на Караджата по 15 лв. едната.

ВЪ СКОРО време ще излезе отъ печатъ композирания маршъ отъ г. Мих. Гочевъ, диригентъ на Добрудж. хоръ въ Варна, текста на който печатаме на друго мѣсто.

